

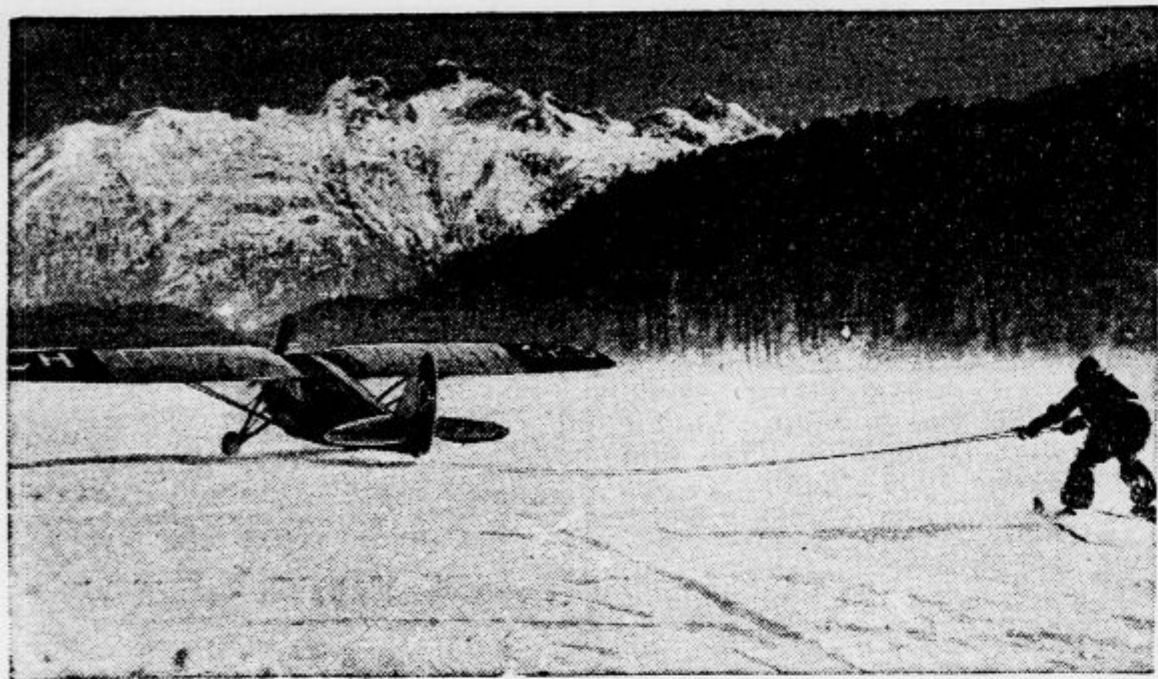

Iz življenja in sveta

Skjöring z letalom v St. Moritzu

švica, ki trpi zaradi gospodarske krize v svojem tujem prometu, si je izmislila v svetovnem letovišču St. Moritzu novo atrakcijo za sportnike in prijatelje sporta — skjöring z letalom, ki ga poganja stroj s 500 k. s.

Čudna repatica

svetila se je kakor sonce in se je razletela

»Univerzalni genij med repaticami« je bila po znanem astronomu Wilhelmu Mayerju repatica, ki se je pojavila v septembru l. 1882. na nebu. In to ime si je zaslužila po vsej pravici, kajti vse posamezne lastnosti, ki jih opazujejo drugače pri različnih repaticah, je pokazala ta repatica na enem samem objektu. Takoj po njenem odkritju je postala vidna prostemu očesu, in sicer v prav nenavadni meri. Čim bolj se je blizala soncu, tem svetlejša je postajala, tako da je bila vidna osem poleg žareče sončne oble v polnem dnevu. Kaj takšnega ne zmorejo niti najsvetlejša zvezda našega neba, luna in Venera pa le tedaj, če sta dovolj oddaljeni od sonca.

Svetloba komete iz l. 1882. je bila sama na sebi torej izredna. Računi so kazali, da bo šla njegova pot natančno med zemljo

in soncem. Toda v tistem hipu, ko je stopila pred sončno krožnico, je mahoma izgnila in niti z najboljšim daljnogledom ni bilo videti nobenega sledu o tem potepuhu nebesnega svoda, dasi so natančno poznali točko, v kateri je stal pred soncem v določenem času. Velikost in gostota čudne repatice sta morali biti tedaj izredno majhni. Toda čim je izstopilo repatično jedro na drugi strani sonca, se je ponovno zasvetilo s svojo prvotno svetlobo. Istočasno pa se je iz njega razvil rep tako velikanskega obsega, da je prekosil celo razdaljo med soncem in zemljo!

A to še ni bilo vse. 9. oktobra l. 1882. sta opazila astronomi Schmidt v Atenah in Hartwig ob južnem koncu Južne Amerike, da se razsirja poleg repatice skrajno slabo vidna meglica, ki je brez dvoma pripadala repatici in se je bila od nje odločila. Naslednji dan je ta meglica hitela že pred repatico, čez nekaj dni pa je izgnila. Vse je kazalo, da se je repatica enostavno raztrgala na dva dela, po opazovanjih drugih znanstvenikov pa celo na več delov. Takšen dogodek v zgodovini repatic nikakor ni edinstven, saj so ga opazovali že l. 1846. pri pojavu komete Biela. Tako je bil komet l. 1882. v resnici šolski primer za vse lastnosti in pojave, ki jih je mogoče opazovati pri repaticah.

Hormoni in katehine

Kaj so hormoni, vemo danes že skoraj vsi. To so izločnine raznih žlez v telesu, ki se primešajo krvi in pospešujejo delovanje raznih telesnih organov.

V novejšem času je medicina skovala nov pojem, in sicer »katehine«. Ti katehine so določene krvne snovi, ki jih proizvajajo razni telesni organi in jim je namen zavirati delovanje hormonov. Preoblica hormonov organizmu naravno prav tako škoduje kakor pomanjkanje hormonov in da se preoblica ne javi z neprijetnimi posledicami, skrbijo katehine.

Zanimiva je ugotovitev, da spada znani inzulin med katehine in ne med hormone, kakor smo mislili doslej. V trebušni slinavki so namreč pred kratkim ugotovili hormonalno snov, ki stopnjuje količino sladkorja v krvi. Inzulin pa drži produkcijo tega sladkorja v pravih mejah da ne more škodovati organizmu s povzročitvijo sladkorne bolezni.

Dete sreče

Lani je v zelo skrivnostnih okoliščinah umrl ameriški tvojničar tobačnih izdelkov Smit Reynolds, ki je zapustil vdovo Libby Holmanovo, »ameriško Misticugette«. Pokojnikova smrt je še danes nepojasnjena. Po določbah Reynoldsove oporoke je postal glavni dedič po tvojničarju njegov sin, ki pa je prišel na svet po očetovi smrti. Dete je moškega spola in so takoj po rojstvu pripisali nanj ogromno dedščino 18 milijonov dolarjev. Otrčeva mati je bila po Reynoldsovi smrti osumljena, da je moža umorila, vendar je dokazala alibi in so jo izpustili iz ječe.

V zakon se je utrnila

filmska zvezdnica Elizabetha Bergner Vzela je za moža pisatelja in režiserja Paula Czinnerja. Poroka je bila te dni v Londonu. Bergnerjevi je 33. njenemu možu pa 42 let.

„L'Atlantique“ v razvalinah

Pogled na krov pogorelega prekomornika, kjer je vse v neredu

Naklade evropskih časopisov

Časnik je sedma velika stvar na svetu in ima dostop v vse družabne kroge, vendar je široka javnost precej slabo poučena o bistvenih zadevah te velike stvari. Na pr. že glede naklade, v kateri se morda najjasneje izraža vpliv in ugled, ki ga ima kakšen list. Seveda pa je jasno, da tudi številka naklade ne pove še vsega, ker je odvisno zelo od števila in civilizacijske stopnje kakšnega ljudstva, od njegovih političnih, gospodarskih in socialnih razmer, od značaja lista samega in pr. od tega, da li je jutranjik ali večernik, dnevnik ali tednik, gospodarski ali politični, zabavni ali organizacijski list in od vsakovrstnih drugih momentov. Vseh števil za naklade posameznih listov tudi ni mogoče dobiti, ker jih mnogi listi sami iz raznih vzrokov nečejo navajati. Glavne podatke pa določimo iz specialnih časniških katalogov, ki izhajajo vsako leto.

Po zadnjih podatkih imajo v Evropi ta čas največje naklade posamezni angleški, francoski, nemški in ruski listi. Med vsem prednjači menda londonski »Daily Mail«, ki se ponaša z dnevno naklado 2 milijonov izvodov delavskega lista »Daily Herald« pa je v zadnjem času dosegel nad 1 milijon izvodov.

Med francoskimi listi prednjači »Le Journal« z 1 milijonom izvodov »Matin« ima pol milijona »Le Temps« pa 175.000 izvodov naklade.

Največjo naklado ima v Nemčiji časopis »Berliner Illustrierte Zeitung« z 1.600.000 izvodov, imel pa jih je ta list še pred ne-

koliko meseci 2 milijona. Dnevnik »Morgenpost« šteje pol milijona izvodov, »Grüne Post« 925.000, »Berliner Tageblatt« 230.000 (ob nedeljah), mnogi provincialni dnevniki imajo čez 100.000 izvodov, tako znameniti in vplivni list, kakor je »Vossische Zeitung«, pa recimo le 60.000. Naklada 500.000 do 800.000 izvodov za razne tednike in mesečnike, zlasti gospodinske ni v Nemčiji nič nenavadnega.

Z ogromnimi številkami s ponašajo tudi ruski listi, kjer so naklade pol milijona izvodov, kakor pri moskovski »Pravdi«, povsem običajne. Zelo visoke naklade, zlasti če hočemo primerjati s stanjem pri veliko večjih narodih, imajo razni češkoslovaški listi »Narodni Politika« izhaja ob delavskih v 135.000 izvodih, »Narodni Listy« v 36.000, »Česke Slovo« v 25.000, »Pravo Lidu« v 32.000, »Rude Pravo« v 24.000 izvodih. Tu gre za izdaje ob delavskih in zjutraj. Večerne izdaje pa dosežejo neprimerno večje naklade. Praški ženski list »Hvezda« ima 327.500 izvodov, »List Pani« a olivek 100.000, »Pražanka« 65.000 izvodov naklade.

Zelo dobro je razvito časniškarstvo v Avstriji, kjer velja naklada 220.000 pri dnevniku »Kronenzeitung« za največjo; »Arbeiter Zeitung« šteje preko 100.000 izvodov »Neue Freie Presse« 70.000 Na Madžarskem ima »Pesti Hirlap« 130.000 izvodov dnevne naklade »Az Este« 110.000, na Španskem ima barcelonska »Avant-garde« 130.000 izvodov, madridski »ABC« 124.000 »La Voz« 120.000 Pri švedih vodi »Stockholmska« »Tidningsnäs« 116.000 izvodov v Švici »Zürcher Tages-anzeiger« s 86.000 izvodov »Neue Zürcher Zeitung« pa izhaja v 46.000 izvodih.

Pri nas nimamo točnih števil za naklade listov. Največjo ima najbrže beograjska »Politika«, a naše »Jutro« se s povprečno naklado 40.000 izvodov v prvih vrstah. Citatejev pa ima gotovo petkrat več kakor znaša njegova naklada. Vsekakor ljudje tudi pri nas zelo čitajo liste in če bi njih naklade primerjali z nakladami pri velikih narodih, bi prišli menda do rezultata, da ne zaostajamo prav nič za njimi.

Zdravje in bolezen

Srčna mišica opravi vsak dan povprečno delo 20.000 kg, t. j. delo stroja, ki bi dvignil 20.000 kg 1 m visoko.

Od otrok pijancev doseže starost 1 leta le 58 odstotkov, od otrok treznih ljudi pa 86 odstotkov.

Proti pretiranemu znojenju rok, ki povzroča trdovratne ekcematske spremembe kože, pomaga v mnogih primerih diatermija brezbenice med šestim vratnim in drugim hrbtnim vretencem.

Znani fiziolog prehrane prof. dr. Rubner zavrača kot popolnoma neosnovano idejo, da se telesna moč človeka osveži, če vrnemo v navadno življenje kakšen dan posta.

V novejšem času dajejo zdravniški zbor pljučno tuberkulozo viganol in apno, da bolezenska sredstva prej poapnemo. Viganol predpisujejo vsak dan dvakrat po deset kapljic in od mlečnokislige kalcija vsak dan 5 g. Po vsakih šestih tednih tega zdravljenja se vrneva dva tedna pavze.

Pravkar izšla številka ilustrovane tedenske revije

ŽIVLJENJE IN SVET

vsebuje naslednje zanimivosti:

Slika na ovitku: PETER ŽMITEK: »PRETKAN RIBIČ« (VODOMEC)

Rudolf Kresal:
DOLGA NOC (3)

Dr. Franc Ciber:
O GOLSAVOSTI (3)

Dr. Božo Škerlj:
VODA IN SKALA

Lewis E. Lawes:
ŽIVLJENJE IN SMRT V SING SINGU (3)

SLIKE IZ ŽIVLJENJA IN SVETA

Jacques Cézembre-A. D.
TRAGICEN NESPORAZUM (3)

Inž. Jos. Rustia:
VARSTVO PTIC (2)

ZIMSKO SPANJE ŽIVALI

Frank Buck:
DOŽIVLJAJI V DZUNGLI (3)

CHICAGO POSTANE MORSKO PRISTANIŠČE — O DEZJU (-st) — STRELJAJOCI AVTOMOBILI — RIMBAUD, LATINSKI PESNIK IN ŠE KAJ (D. A.) — USODA IZUMITELJA — CLOVEK IN DOM (Knjižnica ob oknu — Razbremenitev gospodinj) — ZNAMKE PRIPOVEDUJEJO (Graditelju gotthardskega predora) — ANEKDOTE — VEC SLADKORJA V HRANO! — MATEMATIČNO RAZVEDRILLO — ŠAH — Na platnicah: BOLEZEN IN ZAKON — HUMOR

»ŽIVLJENJE IN SVET« izhaja tedensko ter stane trimesečno Din 20.—, mesečno Din 8.—. Posamezne številke Din 2.—. Naroča se pri upravi: Ljubljana, Knafljeva ul. 5.

Finska trdnjava Mac Elliot poleg Helsinkov

ki je po poročilih nekaterih listov te dni zletela v zrak, dočim finska vlada to vest demantira in pravi, da so v bližini trdnjave zgorele samo neke nepomembne barake

30 milijonov brezposelnih

Načrt za štirideseturni delovni teden

V Zenevi se je te dni začela konferenca, ki jo je sklical Mednarodni urad za delo. Namen zborovanja, ki se ga po svojih zastopnikih udeležuje 28 držav, med njimi vse evropske velike in male sile, je najti način in sredstva za omiljenje strašne brezposelnosti po vsem svetu. Zborovanja se udeležujejo tudi predstavniki delavcev in delodajalcev. Ameriška vlada ima na konferenci opazovalca.

Udeležencem zborovanja je Mednarodni urad za delo dostavil pregled o brezposelnosti v posameznih državah na svetu. Po teh podatkih je danes približno 30 milijonov brezposelnih. Izpadek njih zasluska cenijo na približno 105 milijard zlatih frankov, kar odgovarja v našem denarju vrednosti nad tisoč milijard dinarjev.

Mednarodni urad za delo vidi edini izhod iz te splošne krize v skrajšanju tedenskega delovnega urnika od dosedanjih povprečnih 8 ur dnevno na 40 ur tedensko, zato predlaga vladam, odnosno njih zastopnikom enoten mednarodni sporazum o 40-urnem delovnem tednu. Zastopnik francoskih strokovnih organizacij Leon Jouhaux

je izjavil, da je edino s tem mogoče priti v okoliščini sedanji gospodarski krizi. Opisal je blazno in nesmotno povečevanje produkcije, ki je vrglo ljudi v sedanjo bedo, ki dela sramoto civilizaciji starega in novega sveta. Sedanji položaj je tem opasnejši, ker krči pot socialnim in političnim nevrotizmom.

K temu bi še bilo pripomniti, da ni danes akutna le kriza ročnih, ampak tudi dusevnih delavcev. V Nemčiji je n. pr. dogmno dejstvo, da je skoro pol milijona moškega in ženskega naraščaja brez kruha, ki se zaradi brezposelnosti potepa okrog. Brezposelnost najhuje prizadeva doraščajočo mladno, ki namerja svoje korake po svetu, namesto da bi prišla za delo. Močno se pozna kriza tudi pri abiturientih višjih šol. Nemčija ima daniel 300.000 ljudi, ki živijo od akademskih poklicev. Za njimi pa stoji že armada 500.000 absolventov univerz, ki so brez kruha ali pa nezadostno preskrbljeni. Ti problemi dajo resno misliti vsakomur in če jih ne bodo rešili odgovorni činitelji, bodo pospešili njih rešitev brezposelnosti sami.

Vino na uro

Ves vinogradniški svet sivi v skrbi, kako bi se najbolje vnovčili presežki vina. Prav posebnega načina se je poslužil neki grški vinogradnik v Tesaliji. Dvoje velikih cistern je napolnil s 1000 hl novega vina in ga ne prodaja na litre, temveč na ure. Pet draham računa pivcu od ure pijačo po mili volji. V našem denarju bi znašala taka vinska ura 2 Din. Skrajni čas, da bi tudi vsaj v Ljubljani prišel kakšen napreden vinogradnik točiti po grškem zgledu, bo vzdihnil marsikdo pri tej vesti.

Dva starca se boksata

V St. Petersburgu na Floridi je bila zadnje dni oznanjena boksarska tekma med dvema starcem. Policija je sicer prepovedala prireditel, ki pa se je kljub temu vršila. Boksanju je prisostvovalo kakšnih 2000 ljudi. V ringu sta se merila 80 letni Georges Brown in 92 letni William Judd. Tekma je v začetku predvidevala štiri kola, match pa je bil neodločen. Sodil je starrec, ki je prekorajil 100 let.

ANEKDOTA

Mlad pesnik je prišel k nekemu dramaturgu, da ga pobara za mnenje o svojem delu, ki mu ga je dal na pogled. »Vase delo je dobro,« pravi dramaturg in prične iskati rokopis. »To je moj rokopis,« pravi nenadoma mladenič in pokaže še zapetoten zavoj v miznici. »Rekli ste, da je dober, pa ga niste še niti prečitali!« — »Nu,« pravi dramaturg, »mislim sem si, da ne bo slabši od vseh del, ki sem jih moral brati v zadnjih tednih.«

Vsak dan ena

»Avstriji hočejo posoditi denar, ki ga dolguje Franciji.«
»Saj nam je vendar do tega, da bi storila Amerika z nami isto.«

generalni major Huehenthahl, ki ga bo poslala berlinska vlada v Pariz

